

Kraljične v razbojniškem brlogu

(Lužiško-srbska pravljica)

Nekoč so bile tri princesinje, lepših deklet ni bilo v vsej državi. Njihova hvala je šla po vsem svetu. Plemenitaši in gospodje so si prizadevali, da bi se jim prikupili. Tedaj pa se je nenadoma raznesla novica, da so razbojniki odpeljali te tri princese. Radi tega je žalovala vsa dežela. Otožni kralj pa je dal razglasiti: »Kdor privede kraljične čvrste in čile nazaj, dobi eno izmed njih za ženo.«

Vsi plemiči so jih sedaj iskali, posebno pa trije mladi vitezi. Zmehčali so se, da bodo natanko preiskali vse kraje, kjer bi utegnile biti skrite princese. Da bi pa mogli to kar najbolj zanesljivo in brez strahu opraviti, so se oblekli ko preprosti ljudje in krenili na pot.

Čez nekaj časa so prišli v gozdna to pokrajino in takoj so se spomnili, da mora biti tu varno skrivališče za razbojniško sodrgo. Zato so si postavili v sredi gozda kočico, kjer so mogli prebivati. Eden od njih je bil vedno dolžan ostati doma, če sta ostala dva iztikala po vsej okolici, da najdeta kako sled.

Ko sta bila nekega dne oba že na preži, se je približal koči ubog mož in prosil miloščine. Dobrohotno mu je hišni varuh podaril novc. Berač pa ga je izpustil in prosil darovalca, naj mu ga pobere. Komaj se je do brotnik sklonil, ga je berač neusmi-

ljeno udaril s svojo palico in ga pustil pol mrtvega na tleh. Tako sta ga našla tovariša. Umila in obvezala sta ga in kmalu je bil zopet zdrav.

Sedaj je ostal drugi doma, tovariša pa sta se napotila na iskanje in hodila sem ter tja po hosti. Medtem pa se je zopet približal koči oni berač in prosil daru. Vitez mu je dal novc, berač pa ga je zopet izpustil in prosil darovalca, naj mu ga pobere. Komaj se je ta sklonil, ga je berač napadel in z grčavko tako pretepel, da je na pol mrtev obležal. Ko sta se druga vrnila, sta ga negotovala, dokler se ni opomogel.

Potem sta se odpravila zopet dva v goščavo, toda zaman sta se trudila, da bi našla v grmovju sled za princesinjami. Pred kočjo se je vnovič pojavil berač, opiraje se na palico, in prosil vbogajmž. Dobrosrčni mladenič je stopil pred kočjo in mu podaril svetel novc. Zopet izpusti berač denar in prosi, naj mu ga pomaga vzdigniti. Ta pa se ni brigal za njegove prošnje in tožbe, ampak mu je ostro zabrusil: »Če hočeš odnesti od tu zdravo kožo, ti svetujem, da ga pobereš sam!« Komaj pa se je berač sklonil, ga je vitez udaril tako korenjaško, da oni niti ni mogel več pokoncu. Po vseh štirih se je odplazil. Vitez pa ga je tajno zasledoval.

V globoki goščavi je ležalo na kupu vse polno vej in razne šare. Tja je zlezal potolčeni možic. Vitez je vse prebrskal, si dobro ogledal okolico in se vrnil k tovarišema. Ta dva sta bila jako žalostna, ker nista nič opravila, in potrta, ker nista našla svojega sodruga doma. Toliko večja pa je bila njuna radost, ko se je ta

vrnil v kočo zdrav in vedrega lica. Pripovedoval jima je, kako je zaval sled, kjer bi utegnile biti še celo kraljične. Posvetovali so se in sklenili, da odrinejo drugi dan proti razbojnikom.

nikov, toda vitez mu spretno odrobi glavo.

V kotu tega prostora je videl kraljično vso v solzah. Komaj je videla, da je razbojnik mrtev, se je zahvalila svojemu rešitelju z mnogimi le-

Prispeli so k onemu kupu, ga preiskali in našli v sredini globoko luknjo, čez katero je bil položen prečnik. Na prečniku je bila privezana vrv, po kateri si se mogel spustiti v prepad. Spočetka si ni nobeden tega upal. Končno se je spustil v jamo oni, ki je bil stvar izvohal. Zdo-laj je bilo vse lepo okrašeno in močna luč je svetila v temi. Na steni je visel tolik meč, kolikšnega še svoj živi dan ni videl. Na strani v kotu je stala mizica, na njej pa hlebec in napis: »Kdor je ta kruh, sme vihteti ta meč!« Vitez si odreže kos kruha, sname s stene meč in pogumno koraka k vratom. Komaj jih odpre, mu stopi nasproti eden od razboj-

pimi besedami in ga milo prosila, naj reši tudi sestri, ki sta jih imela v ujetništvu še veliko močnejša razbojnika. Vitez je hitro in hrabro stopil v drugi prostor. Tam mu je zastavil pot bradat rokovnjač in ga hotel pobiti. Ali vitez je dolgo-bradcu z lahkoto odsekal glavo. Tedaj priteče še tretji razbojnik in hoče maščevati svoja brata, vendar tudi njega vitez potolče.

Osvobojene kraljične so sedaj drugo za drugo potegnili iz globoke jame; ko pa je bila poslednja zgoraj, sta oba nezvesta tovariša pre-rezala vrv in odšla s princesinjami na kraljev dvor, kjer so bili vsi zelo navdušeno sprejeti.

Zapuščen je sedel vitez v globoki rupi in zelo se je žalostil radi nezvestobe obeh tovarišev. Na vse mogoče načine je poskušal, da bi prišel iz temnice, toda zaman; moral se je vdati v usodo. Že nekaj dni je prebival v tej razbojniški jami in vedno pogosteje so ga obhajale misli na smrt. Tožil in tarnal je nad nehvaležnostjo sveta. Iz teh težkih misli ga je mahoma zbudil hrušč in vsakovrsten šum. Pogledal je góri in opazil kosmatega medveda, ki je

ritenski plezal v jamo. Vitez je zgrabil kosmatinca za zadnjo nogo. Prestrašen je medved napel vse sile in žile, samo da bi prišel iz jame. In tako je izvlekel s seboj tudi viteza.

Ta je zdaj takoj odhitel na kraljev dvor, kjer sta njegova druga ravno slavila zaroko. Kako sta prebledela, ko sta ugledala viteza! Njuna nezvestoba je bila strogo kaznovana. Oba so usmrtili. Tretji pa se je oževal z najmlajšo kraljično in živel dolgo z njo v sreči in miru.

Stoletnica poštne znamke

Leta 1836. je prišel neki Anglež na domislek, ki je bil za takratne čase prav čuden. Pristojbino namreč, ki jo je pobirala poštna uprava za sprejemanje, odpravljanje in donañanje pismenih poročil in pisem, so plačevali prejemniki šele, ko so pismo dobili v roke, in sicer poštnemu slu, ki je pismo prinesel. Torej ravno nasprotno kakor danes, ko plačamo to takso že tedaj, ko pismo oddamo na pošto, s tem da smo nanj prilepili znamko. Zato je pred sto leti tisti Anglež predlagal, da bi se ta pristojbina plačevala kar takoj, ko se pismo odda na pošto. In poizkusili so, čeprav so sprva mislili, da poslej ne bo hotel nihče več pisati pisem in pošiljati poročil svojim znancem in prijateljem. Jeli so prilepljati na pisma posebne lističe, ki jih je bilo mogoče kupiti samo na poštnem uradu. Ti lističi, na katerih je bilo potrjeno plačilo pisemske pristojbine, so postali pozneje vedno manjši in manjši in končno so iz njih nastale prave drobne poštne znamke.

Komaj so bili ti drobni pisani lističi tu, so jih že pričeli zbirati. Ne-

ki Anglež je iz samega navdušenja do filatelije (filatelija = zbiranje znamk, filatelist = zbiralec znamk) prelepil vse stene svoje sobe s pošt-nimi znamkami. Danes imajo nekateri zbiratelji zbirke, ki predstavljajo ogromno premoženje. Najlepše in najredkejše znamke sta imela bivši ruski car in pred kratkim umrli angleški kralj Jurij V., ki je bil tudi tako srečen, da je posedoval redko modro »Mauritius«, ki predstavlja vrednost preko 1.600.000 dinarjev in to le radi neke tiskovne napake, ki jo ima. Na njej je namreč tiskano namesto porto plačano (angl.: post paid) — poštni urad (angl. poste office). Še bolj redka pa je rdeča znamka za 1 cent iz britanske Guajane iz leta 1856., ki jo poznajo v enem samem primeru; za njo so nedavno ponujali 3.200.000 dinarjev našega denarja.

Zelo težko je spraviti vse novosti v znamkah v en album, ker izidejo skoraj vsak dan nove znamke. Vzlic temu zbira danes znamke na vsem svetu preko 6 milijonov ljudi.

Marsikateri Zvončkar se tudi s ponosom prišteva med te milijone, ki zbirajo pisane drobne papirčke z lepimi podobnicami, iz katerih se lahko naučimo mnogo zemljepisja in narodopisja. In njegov album z znamkami postaja leto za letom bogatejši in dragocenejši!